

Semnan University of Medical Sciences

KOOMESH

Journal of Semnan University of Medical Sciences

Volume 20, Issue 2 (Spring 2018), 179-416 Social Determinants of Health Supplement

ISSN: 1608-7046

Full text of all articles indexed in:

Scopus, Index Copernicus, SID, CABI (UK), EMRO, Iranmedex, Magiran, ISC, Embase

---

سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی دانشجویان

نعمت ستوده‌اصل^۱ (Ph.D)، مهدی کاهویی^{۲*} (Ph.D)، عادلہ سن سبلی^۳ (B.Sc)، فهیمه فوداجی^۳ (B.Sc)

۱- مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۳- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۷/۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۲

* نویسنده مسئول، تلفن: ۰۹۱۲۷۲۱۳۵۴۳ mkahouei@yahoo.com

چکیده

هدف: دانشجویان قشر عظیم جامعه هستند و سلامتی اجتماعی و روان‌شناختی آن‌ها برای جامعه ارزش بالایی دارد. سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی به عنوان یک عامل مهم، می‌توانند به پیشرفت تحصیلی دانشجویان کمک کنند. این پژوهش با هدف بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه کاربردی از نوع پیمایشی بوده که بر روی ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انجام گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسش‌نامه سرمایه اجتماعی اونیکس و بولن و پرسش‌نامه سرمایه روان‌شناختی لوتانز بود.

یافته‌ها: نتایج تحقیق نشان داد، بین سرمایه روان‌شناختی و اجتماعی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($p=0/001$, $r=0/41$). همچنین نتایج نشان داد که بین سرمایه روان‌شناختی و اجتماعی دانشجویان با سن و جنسیت و وضعیت تأهل ارتباط معنی‌داری وجود نداشت ($p>0/05$). نتایج نشان داد بین پیشرفت تحصیلی با سرمایه‌های روان‌شناختی ($r=0/23$, $p=0/001$) و نیز با سرمایه اجتماعی ($r=0/29$, $p=0/04$) دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از اهمیت نقش سرمایه روان‌شناختی و اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی است. با توجه به نتایج به دست آمده اجرای برنامه‌هایی به منظور ارتقای سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان می‌تواند به بهبود و افزایش پیشرفت تحصیلی دانشجویان کمک نماید.

واژه‌های کلیدی: سرمایه روان‌شناختی، پیشرفت تحصیلی، سرمایه اجتماعی، دانشجو

مقدمه

و فرهنگی بسیار حائز اهمیت است و برنامه‌ریزی صحیح در آموزش و پرورش آنان از وظایف اصلی دانشگاه‌ها به حساب می‌آید [۱]. دانشگاه‌ها به عنوان مراکز تولیدکننده علم و فرهنگ و تربیت متخصصان مورد نیاز کشور، به طور قاطع، خاستگاه بسیاری از نوآوری‌ها و خلاقیت‌ها برای حل مسائل روز جامعه هستند. نگاهی به روند تحولات جاری نظام آموزش عالی، حاکی از آن است که آموزش عالی باید ضمن

امروزه، پیشرفت کشورها در گرو تربیت انسان‌های کارآمد و به کارگیری قابلیت‌های آنان می‌باشد و اندیشه انسان‌های خلاق و با انگیزه گنجینه‌ای گرانبهاست که در صورت توجه و بهره‌برداری درست از آن، توسعه پایدار حاصل خواهد شد. دانشجویان هر دانشگاه سرمایه‌های گران‌قدر هر کشور به شمار می‌روند که توجه به تربیت آن‌ها از نظر علمی، پژوهشی

سرمایه روان‌شناختی بر "چه کسی هستید" و "چه کسی می‌توانید بشوید" تأکید دارد [۱۵]. یافته‌های پژوهش نریمانی و همکاران نشان داده است که بین سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی، ارتباط مثبت معناداری وجود دارد. به طوری که هر قدر سرمایه اجتماعی فرد افزایش می‌یابد، احتمال بیش‌تر شدن سلامت روان وی افزایش می‌یابد [۱۶].

نتایج بررسی هاشمی نصرت‌آباد و همکاران (۱۳۹۰)، در بهزیستی روانی با توجه به اثرات تعدیلی سرمایه اجتماعی (اعتماد، مشارکت گروهی، مشارکت در اجتماع محلی و روابط در شبکه‌های اجتماعی) نشان داده‌اند افرادی که از سرمایه روان‌شناختی مطلوب‌تری برخوردار و از سرمایه اجتماعی بالاتری بهره‌مند هستند از بهزیستی روان‌شناختی بهتر و بالاتری نیز برخوردارند [۱۷]. تمسکی (۱۳۹۱) با مطالعه‌ای تحت عنوان "وضعیت سرمایه اجتماعی (انسجام، مشارکت، اعتماد اجتماعی) در دانشجویان دانشگاه کردستان و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی دانشجویان" نشان داد که ارتباط معناداری بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و رشته‌های تحصیلی همه دانشکده‌ها وجود دارد و این ارتباط بیش‌تر، تحت تأثیر پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته ادبیات با سایر رشته‌ها می‌باشد [۱۸]. کیامرثی و مومنی (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان: بررسی ارتباط سرمایه اجتماعی و شادکامی با پیشرفت تحصیلی نشان دادند که سطوح بالای سرمایه اجتماعی و شادکامی، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد [۱۹]. محبی و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه‌ی خود نشان دادند که سرمایه روان‌شناختی و ۴ مؤلفه آن با هدف‌های تبحرگرا، عمل‌کردگرا و عمل‌کرد تحصیلی رابطه مثبت معنادار و با هدف عمل‌کرد گریز رابطه منفی معنادار دارند [۲۰]. بیدختی و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که دانشجویان سرمایه اجتماعی موجود در دانشگاه خود را پایین‌تر از سطح کفایت مطلوب ارزیابی نموده‌اند [۲۱].

امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی‌های خانواده‌ها و دست‌اندر کاران تعلیم و تربیت است. هر ساله شمار زیادی از دانش‌آموختگان کشورهای گوناگون جهان با پدیده افت

توجه به بحران افزایش کمی و تنگناهای مالی، به حفظ و بهبود ارتقای کیفیت تحصیلی فراگیران بوده و از نظر کیفیت آموزشی در وضعیت مطلوبی باشد [۲، ۳]. پیشرفت تحصیلی دانشجویان یکی از شاخص‌های مهم در ارزیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش‌ها و کوشش‌های این نظام، در واقع برای جامعه‌ی عمل پوشاندن به این امر است. از این رو، موفقیت هر نظام آموزشی بستگی به این دارد که آن نظام تا چه حد و به چه میزانی توانسته است به عمل‌کرد مورد انتظار دست یابد [۴، ۵]. دانشجویان دارای سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی متفاوتی می‌باشند که این ویژگی‌ها بر پیشرفت تحصیلی‌شان تأثیرگذار هستند [۶]. سرمایه اجتماعی مفهومی ترکیبی است که مقدار یا سطح هنجارها و شبکه‌ها را در جامعه معین و در زمان مشخص توصیف می‌کند و افراد را قادر می‌سازد در کنشی جمعی که سود متقابلی را در بر دارد، درگیر شوند [۷]. بسیاری از محققان سرمایه اجتماعی را به آموزش پیوند داده‌اند و پذیرفتند که بازتاب و سهم سرمایه اجتماعی را می‌توان در زمینه آموزش و پرورش مشاهده کرد [۸]. سرمایه‌ی اجتماعی سه بعد دارد: شبکه‌ها، که همان روابط اجتماعی و تعاملات افراد با هم است و به عنوان جزء اساسی سرمایه‌ی اجتماعی محسوب می‌شود، هنجار همیاری، که ملاک سرمایه‌ی اجتماعی است و اعتماد، که از عناصر ضروری برای تقویت همکاری است و حاصل پیش‌بینی‌پذیری رفتار دیگران است که اعتماد شخصی و اعتماد تعمیم‌یافته را در بر می‌گیرد [۹].

سرمایه روان‌شناختی به عنوان صفات شخصی برای کمک به بهره‌وری فردی توسط روان‌شناسان شناخته شده است [۱۰]. سرمایه روان‌شناختی یک وضعیت توسعه‌ای مثبت روان‌شناختی است که از ۴ سازه امید، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی تشکیل می‌شود. سرمایه روان‌شناختی افراد را به چالش می‌کشد تا در جست و جوی این سؤال برآیند که چه کسی هستند و در نتیجه به خودآگاهی بهتر که لازمه‌ی دستیابی به هدف‌ها و موفقیت است دست یابند [۱۱-۱۴]. سرمایه اجتماعی بر "چه کسی را می‌شناسید" تأکید دارد ولی

تحصیلی رویارو هستند که این مشکل ممکن است دانشجویان را از نظر روحی دچار مشکل نماید، چرا که از نظر پیشرفت تحصیلی آن‌ها را در معرض محرومیت از تحصیل قرار می‌دهد. پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی (امید، تاب‌آوری، خوش‌بینی، خودکارآمدی) با هدف‌های پیشرفت و عمل‌کرد تحصیلی دانشجویان انجام گرفت. بررسی این عوامل و میزان سهم هر یک از این عوامل در پیشرفت یا شکست تحصیل دانشجویان می‌تواند به تعیین رهیافت‌هایی در بالا بردن کیفیت نظام آموزشی شود. ما در این پژوهش به این سؤال پاسخ می‌دهیم که آیا بین سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد؟.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک پژوهش توصیفی - همبستگی است که در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل به تعداد ۲۰۰۰ نفر بود. نمونه تحقیق از بین همه‌ی دانشکده‌ها و رشته‌ها به نسبت ۲۰ درصد جامعه پژوهش به صورت در دسترس انتخاب شد. جهت گردآوری اطلاعات، در این پژوهش از پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیکی شامل جنس، سن، رشته تحصیلی، معدل و پرسش‌نامه استاندارد سرمایه روان‌شناختی لوتانز [۲۲] و سرمایه اجتماعی اونیکس و بول [۲۳] استفاده شد. پرسش‌نامه سرمایه اجتماعی [۲۴] و پرسش‌نامه روان‌شناختی [۲۵] از روایی و پایایی مناسب برخوردارند.

پرسش‌نامه سرمایه روان‌شناختی لوتانز (PCQ)

Psychological Capital Questionnaires در سال ۲۰۰۷ طراحی شد و شامل ۲۴ سوال و ۴ خرده‌مقیاس امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی و خودکارآمدی است که در آن، هر خرده‌مقیاس ۶ گویه دارد و آزمودنی‌ها به هر گویه، در مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) پاسخ دادند. برای به دست آوردن نمره سرمایه روان‌شناختی ابتدا نمره هر

خرده‌مقیاس به صورت جداگانه به دست آمد و سپس مجموع آن‌ها به عنوان نمره کل سرمایه روان‌شناختی محسوب شد. حداقل نمره ۲۴ و حداکثر نمره ۱۴۴ می‌باشد پایایی پرسش‌نامه در ایران تأیید شد [۲۲]. در پژوهش حاضر، پایایی پرسش‌نامه بر روی ۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه برای سرمایه روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن دانشجویان شامل امیدواری، خوش‌بینی، خودکارآمدی و تاب‌آوری به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۵، ۰/۸۰ و ۰/۶۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه سرمایه‌های اجتماعی توسط اونیکس و بول تدوین یافته و حاوی ۳۱ سؤال می‌باشد که هشت مؤلفه شامل میزان مشارکت افراد در جامعه محلی، میزان عاملیت اجتماعی یا پیش‌نگری و پیش‌قدمی در زمینه اجتماعی افراد، میزان احساس امنیت و اعتماد افراد در جامعه، میزان تعاملات افراد با همسایگان، میزان تعاملات افراد با خانواده و دوستان، میزان تحمل و مدارا کردن افراد در برابر تغییرات، میزان ارزش زندگی افراد و میزان روابط و پیوند کاری و تعاملات شغلی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سئوالات به صورت لیکرتی با طیف چهار گزینه‌ای و به صورت بسیار کم (۱ نمره)، کم (۲ نمره) و زیاد (۳ نمره) و بسیار زیاد (۴ نمره) نمره‌دهی شد که حداقل نمره ۳۱ و حداکثر نمره ۱۲۴ می‌باشد [۲۳]. روایی و پایایی پرسش‌نامه در مطالعه اونیکس و بول (۲۰۰۰) ۰/۸۴ به دست آمد [۲۳].

در پژوهش حاضر، پایایی پرسش‌نامه برای سرمایه اجتماعی بر روی ۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان ۰/۸۶ به دست آمد. جهت اجرای این پژوهش، محقق ضمن هماهنگی با اداره آموزش و اساتید، در کلاس‌های درس دانشجویان حاضر شده و پس از جلب نظر و توجیه دانشجویان اقدام به توزیع و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها و پاسخ‌نامه‌های مربوطه در همان زمان و مکان بین بیست درصد از دانشجویان هر کلاس درس به صورت در دسترس نمود و در مدت چهار هفته تمامی داده‌ها گردآوری شدند.

از شرکت‌کنندگان در مطالعه رضایت‌نامه‌ی کتبی اخذ گردید. هم‌چنین، هر شرکت‌کننده حق عدم شرکت یا

شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای مورد مطالعه پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده است. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی دانشجویان ۱۰۵/۵±۵/۱ و سرمایه روان‌شناختی دانشجویان ۷۴/۵±۴/۷ است.

کناره‌گیری از تحقیق را داشت. این طرح با هزینه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شد و دارای تأییدیه کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی سمنان به شماره ۱۳۹۴ می‌باشد.

با استفاده از آزمون‌های تی استیودنت، ضریب همبستگی پیرسون و با استفاده از نرم‌افزار SPSS16 تحلیل داده‌ها انجام شد. سطح معنی‌داری ۵ درصد در نظر گرفته شد.

نتایج

در این مطالعه ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی سمنان مورد بررسی قرار گرفتند. ۲۴/۸ درصد از دانشجویان پسر و ۷۵/۲ درصد دختر بودند. ۱۱/۸ درصد از دانشجویان بومی و مابقی غیر بومی بودند. جدول ۱ درصد شرکت‌کنندگان در تحقیق را به تفکیک رشته تحصیلی نشان می‌دهد.

جدول ۱. تعداد شرکت‌کنندگان به تفکیک دانشکده

خصوصیات	گروه	تعداد	درصد
رشته تحصیلی	فناوری اطلاعات سلامت	۲۷	۶/۸
	رادیولوژی	۱۴	۳/۵
	هوشبری	۲۲	۵/۵
	اتاق عمل	۳۷	۹/۲
	گفتار درمانی	۹	۲/۲
	کار درمانی	۳۴	۸/۵
	علوم آزمایشگاهی	۱۵	۳/۸
	پزشکی	۸۱	۲۰/۲
	دندان پزشکی	۲۴	۶
	پرستاری	۱۰۳	۲۵/۸
	فیزیوتراپی	۳۴	۸/۵
	کل	۴۰۰	۱۰۰

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیرهای سن، پیشرفت تحصیلی، سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان

p-value	کل دانشجویان	جنس		مشخصه
		پسر	دختر	
۰/۱۹	۲۰/۳±۱/۶	۲۰/۵±۱/۸	۲۰/۱±۱/۴*	سن
۰/۲۳	۱۶/۳±۱/۵	۱۶/۴±۱/۸	۱۶/۱±۱/۱	معدل تحصیلی
۰/۱۷	۱۰۵/۵±۵/۱	۱۰۹/۵±۶/۱	۱۰۱/۳±۴/۱	سرمایه اجتماعی
۰/۱۸	۷۴/۵±۴/۷	۷۳/۵±۶/۶	۷۵/۵±۲/۸	سرمایه روان‌شناختی

*: میانگین±انحراف معیار

نتایج نشان داد، بین سرمایه روان‌شناختی و سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری دیده شد ($r=0/41$ و $p=0/001$). هم‌چنین بین پیشرفت تحصیلی با سرمایه‌های روان‌شناختی ($r=0/23$ و $p=0/001$) و نیز با سرمایه اجتماعی ($r=0/29$ و $p=0/001$) دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری دیده شد.

جداول ۳ رابطه‌ی بین مولفه‌های سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان با پیشرفت تحصیلی آنان را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌گردد، بین مولفه‌های سرمایه اجتماعی با پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری مشاهده می‌گردد. هم‌چنین بین مولفه‌های خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی با متغیر پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۳. همبستگی بین مولفه‌های سرمایه اجتماعی سرمایه و روان‌شناختی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان

ردیف	مولفه‌ها	متغیر وابسته پیشرفت تحصیلی	
		ضریب همبستگی	p-value
۱	سرمایه اجتماعی	۰/۲۶	۰/۰۲۳
۲		۰/۲۳۳	۰/۰۱۹
۳		۰/۱۸۵	۰/۰۳
۴		۰/۴۲۴	۰/۰۶
۵		۰/۲۳۲	۰/۰۳۵
۶		۰/۲۶۷	۰/۰۱۶
۷		۰/۲۵۸	۰/۰۲
۸		۰/۳۶۵	۰/۰۲۵
۱	سرمایه روان‌شناختی	۰/۶۱۹	۰/۰۲۹
۲		۰/۳۱۲	۰/۰۳۱
۳		۰/۲۵۲	۰/۰۳۳
۴		۰/۰۸۶	۰/۰۱۶

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین سرمایه روان‌شناختی و مؤلفه‌های آن با سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. برخی از روان‌شناسان به نقش تعاملی سرمایه‌های روان‌شناختی و اجتماعی اعتقاد دارند و بیان می‌کنند که کمیت و کیفیت تعاملات در روابط فردی و اجتماعی تعیین‌کننده سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی افراد است [۲۰-۱۸]. به نظر می‌رسد، نوسانات و تغییرات در وضعیت سرمایه روان‌شناختی در سطوح فردی و عمومی، با تغییر در میزان سرمایه اجتماعی رابطه دارد و افرادی که از سرمایه روان‌شناختی بالایی برخوردارند، توانایی تعاملات گروهی و مشارکت‌های اجتماعی بیش‌تری را دارا هستند [۲۵-۲۰]. نتایج این مطالعه هم‌چنین نشان داد، بین مؤلفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی مانند خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهشی متعدد [۲۶، ۲۷] همسویی دارد.

نتایج مطالعه حاضر همسو با یافته‌های پژوهشی بیولیو و همکاران [۲۸] سان [۲۹] نشان داد، بین مؤلفه‌های سرمایه‌های اجتماعی مانند میزان مشارکت افراد در جامعه محلی، میزان عاملیت اجتماعی یا پیش‌نگری و پیش‌قدمی در زمینه اجتماعی افراد، میزان احساس امنیت و اعتماد افراد در جامعه، میزان تعاملات افراد با همسایگان، میزان تعاملات افراد با خانواده و دوستان، میزان تحمل و مدارا کردن افراد در برابر تغییرات، میزان ارزش زندگی افراد، میزان روابط و پیوند کاری و تعاملات شغلی افراد با پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به نظر می‌رسد، یکی از عوامل مهم در سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی افراد، تعامل سازنده با محیط و تشویق و تأیید دیگران است. به بیانی دیگر افرادی که از میزان عاملیت اجتماعی بالا، میزان احساس امنیت، میزان تعاملات با دوستان و همسایگان برخوردارند، می‌توانند با دیگران ارتباط اجتماعی برقرار کرده و شبکه‌های حمایت اجتماعی محکم‌تری بنا کنند و به طبع آن احساس

توانمندی روان‌شناختی بیش‌تری نمایند و در موقعیت‌های مخاطره‌دچار یأس و ناامیدی کم‌تری شده، که این خود بر پیشرفت تحصیلی افراد نیز اثری مثبت می‌گذارد [۲۸، ۲۹].

نتایج این تحقیق همسو با یافته‌های روزنبام و روجفورد (۲۰۰۸) و کیامرثی و مومنی (۲۰۱۳). نشان داد بین مؤلفه‌های میزان ارزش زندگی دانشجویان و میزان تحمل و مدارا کردن آنان در برابر تغییرات ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد که بیانگر رابطه‌ی بین احساس ارزشمندی اجتماعی و تاب‌آوری به عنوان سرمایه‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی است [۳۱، ۳۲]. نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های پژوهشی نری و ویلی [۳۰] همخوانی ندارد. یکی از دلایل این عدم همسویی می‌تواند تأثیرپذیری مؤلفه‌های اجتماعی از تفاوت در زیست بوم افراد باشد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد بین مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی دانشجویان (خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی) با پیشرفت تحصیلی آنان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهشی محبی و همکاران [۳۳] ابراهیمی [۳۴] و دی [۳۵] همسویی دارد.

آن‌چه در جوامع امروزی لازم است بیش‌تر مورد توجه قرار گیرد نقش دانشگاه و خانواده به عنوان عامل مؤثر و کارآمد در ارتقاء سطح سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان است که عاملی مهم در پیشگیرانه از آسیب‌های اجتماعی و گرایش دانشجویان به مطالعه و پیشرفت درسی به شمار می‌آید.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر این که سئوالات مورد استفاده در این تحقیق بیش‌تر پیرامون اعتماد و امنیت، تعاملات اجتماعی و ارتباطات جمعی و گروهی و امید و تاب‌آوری است و کم‌تر به تأثیر خانواده و محیط دانشگاه و نقش آن در سرمایه اجتماعی دانشجویان پرداخته شده است. لذا بررسی جایگاه دانشگاه و خانواده در مطالعات سرمایه روان‌شناختی و اجتماعی دانشجویان در ایران بیش از پیش احساس شده و پیشنهاد می‌گردد محققین بعدی این مبحث را نیز مورد مطالعه قرار دهند.

- [4] Rothstein J. Teacher quality in educational production: tracking, decay, and student achievement. *QJE* 2008; 125: 175-214.
- [5] Van Uden JM, Ritzen H, Pieters JM. Engaging students: The role of teacher beliefs and interpersonal teacher behavior in fostering student engagement in vocational education. *Teaching Teacher Educ J* 2014; 37: 21-32.
- [6] Tagharrobi Z, Fakharian E, mirhoseini F, rasoulnejad S, akbari H, ameli H. Prediction of academic performance in the students of operation room major at Kashan university of Medical Sciences. *MEJD* 2011; 4: 1-9. (Persian).
- [7] Lynch J, Kaplan G. Understanding how inequality in the distribution of income effect health. *Health Psychol J* 2001; 2: 297-314.
- [8] Sil S. Parent-school partnerships: Forked roads to college access. *Sch Commun J* 2007; 17: 113-128.
- [9] Ferlander S. The importance of different forms of social capital for health. *Act Sociological J* 2007; 50: 115-128.
- [10] Gohel K. Psychological capital as a determinate of employee satisfaction. *IRRJ* 2012; 3: 34-37.
- [11] Luthans F, Avolio B, Avey J, Norman S. Positive psychological capital: easurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychol* 2007; 60: 541-572.
- [12] Luthans F, Avey JB, Clappsmith R. More evidence on the value of Chinese workers' psychological capital: A potentially unlimited competitive resource? *Int Human Res Manag J* 2008; 19: 818-827.
- [13] Bandura A. An agentic perspective on positive psychology. In Lopez SJ, ed. *Positive psychology: Exploring the best in people*. Westport, CT: Greenwood Publishing Company. 2008; 167-196.
- [14] Peterson C. The future of optimism. *Am Psychol* 2000; 55: 44-55.
- [15] Waller MA. Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *Am J Orthopsychiatry* 2001; 71: 290-297.
- [16] Narimani M. Compare capital and psychological styles and the emotional between the students with and without learning disabilities. *JLD* 2014; 4: 100-118. (Persian).
- [17] Hashemi T BJ, Bahadori J. Role of psychological capital in psychological well being by considering the moderating effects of social capital. *Soc Psychol Res J* 2011; 1: 123-141. (Persian).
- [18] Byun S, Meece J, Irvin M, Hutchins B. The role of social capital in educational aspirations of rural youth. *Rural Sociol* 2012; 77: 355-379.
- [19] Kiamarsi A, Momeni S. The relationship between social capital and welfare of the student's academic Progress *Psychol J* 2003; 2: 119-130. (Persian).
- [20] Mohebbi N. The relationship of psychological capital (hope, optimism, resiliency and self_efficacy) with the achievement goals and academic performance of the first year student. *Biquarterly J* 2014; 11: 61-79.
- [21] Bidokhti A, Nazari M. Provides a theoretical model for the Institutionalizing component of social capital to improve economic performance. *Yas (Jasmine) Strategy* 2009; 57: 68-76 (Persian).
- [22] Luthans F, Avolio BJ. Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Pers Psychol* 2007; 6: 138-146.
- [23] Onyx J, Bullen P. Measuring social capital in five communities. *J Appl Behav Sci* 2000; 11: 23-28.
- [24] Gohel K. Psychological capital as a determinate of employee satis faction international referred research journal 2012; 3: 34-37.

سرمایه اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان به عنوان نیرومندترین نیروی مقابله‌ای برای رویارویی موفقیت‌آمیز و آسان آنان برای درگیری با شرایط تنش‌زا عمل نموده و آنان را برای تحمل مشکلات ناشی از درس و زندگی آماده می‌کند. [۳۷،۳۶]. بنابراین به نظر می‌رسد سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی می‌بایست ضمن توجه بیش از پیش به این سرمایه‌های انسانی، نسبت به ارتقای این سرمایه‌ها اقدام نمایند. با توجه به این‌که در جوامع و فرهنگ‌های مختلف میزان روابط اجتماعی، مشارکت‌های گروهی و سرمایه‌های روان‌شناختی متفاوت است؛ لذا پیشنهاد می‌شود، این پژوهش در شهرها و مناطق جغرافیایی دیگری نیز انجام گیرد. همچنین پیشنهاد می‌گردد، در پژوهش‌های مشابه آتی از ابزارهای دیگری مانند مصاحبه و مشاهده جهت شناخت سرمایه‌های اجتماعی و روان‌شناختی دانشجویان استفاده شود. از آن‌جایی که یافته‌های این پژوهش بر اساس مقیاس‌های خود گزارش‌دهی بود و گزارش‌های شخصی در پرسش‌نامه‌ها اصولاً به دلیل یافته‌های ناخودآگاه، تعصب در پاسخ‌دهی مستعد تحریف هستند و این ممکن است نتایج پژوهش را به مخاطره بی‌اندازد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شده است. بدین‌وسیله از تمام دانشجویانی که وارد این مطالعه شده و موجبات انجام این تحقیق را فراهم آوردند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

- [1] Hazavehei SMM, Fathei Y, Shamshirei M. Study on the causes of student's academic probation in Hamadan university of medical sciences. *SDME J* 2006; 3: 33-42. (Persian).
- [2] Sobhaninezhad M, Afshar A. The nature and quality of higher education survey In order to identify challenges and design of innovative solutions. *Daneshgah-E-Eslami J*. 2009; 12: 65-82. (Persian).
- [3] Kebriyayi A, Rudbari M. Quality gap of education Zahedan University of medical sciences: Comments students from the existing situation and the desirable. *Iran J Med Educ* 2006; 5: 53-60. (Persian).

- [32] Neri F, Ville S. Social capital renewal and the academic performance of international students in Australia. *J Soc Economics* 2007; 37: 1515-1538.
- [33] Mohebbi N, Shahany M, Sharifi H. The relationship of psychological capital (hope, optimism, resiliency and self_efficacy) with the achievement goals and academic performance of the first year student. 2014; 11: 61-79. (Persian).
- [34] Ebrahimi N, Sabaghian Z, Abolghasemi M. Investigating Relationship of Hope and Academic Success of College Students. *IRPHEJ* 2011; 17: 1-16. (Persian).
- [35] Day L, Hanson K, Maltby J, Proctor C, Wood AM. Hope uniquely predicts objective academic achievement above intelligence, personality, and previous academic achievement. *J Res Personality* 2010; 44: 550-553.
- [36] Peterson SJ, Luthans F, Avolio BJ, Walumbwa FO, Zhang Z. Psychological capital and employee performance: A latent growth modeling approach. *Personnel Psychol* 2011; 64: 427-450.
- [37] Seligman M, Csikszentmihalyi M. Positive psychology: An introduction. *Am Psychol* 2000; 55: 5-14.
- [38] Luthans F, Avey JB, Avolio BJ, Peterson SJ. The development and resulting performance impact of positive psychological capital. *Human Resource Dev Quart* 2010; 21: 98-116.
- [25] Sun Y. The contextual effects of community social capital on academic performance. *Soc Sci Res* 1999; 28: 403-426.
- [26] Khezriazar H, et al. The pattern of causal relationships between parenting style, perceived. goals, progress, self_efficacy and academic success 2011; 15: 284-301.
- [27] Deyreh E, Banijamali. Investigating the contribution of motivation factors on the use of cognitive and metacognitive strategies in the learning process. *Quarterly journal of psychological studies* 2009; 7: 47-62.
- [28] Beaulieu LJ, Israel GD, Hartless G, Dyk P. For whom does the school bell toll: Multi-contextual presence of social capital and student educational achievement. *J Socio Economic* 2001; 30: 121-127.
- [29] Sun Y. The contextual effects of community social capital on academic Performance. *Soc Sci Res* 1999; 28: 403-426.
- [30] Rosenbaum E, Rochford J. Generational patterns in academic performance: The variable effects of attitudes and social capital. *Soc Sci Res* 2008; 37: 350-372.
- [31] Kiyamarsi A, Momeni S. The relationship between social capital and happiness with academic achievement in student of high school girl. *J Sch Psychol* 2013; 2: 119-130.

Social and psychological capital and its relation with academic achievement among medical sciences students of Semnan university of medical sciences, Semnan, Iran

Nemat Sotodehasl (Ph.D)¹, Mehdi Kahouei (Ph.D)^{*2}, Adele sensebli (B.Sc)³, Fahime Fodaji (B.Sc)³

1- Nursing Care Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2- Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

3- Student Research Committee, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

* Corresponding author. +98 9127313543 mkahouei@yahoo.com

Received: 23 Sep 2017; Accepted: 22 Jan 2018

Introduction: Students are important community members and their social and psychological well-being is of high value for the community. Social and psychological capital as an important factor can help students to achieve academic progress. This research was carried out with the aim of investigating the relationship between social and psychological capital and academic achievement of students of Semnan University of Medical Sciences.

Materials and Methods: This was an applied study that was conducted on 400 students of Semnan University of Medical Sciences (2016-2017, Semnan, Iran). Data collection tools were Oniks and Bollen social capital and Luthanz psychological capital questionnaires.

Results: The results of the research showed that there is a positive and significant relationship between students' psychological and social capital ($r = 0.41$, $p = 0.001$). The results also showed that there was no significant relationship between students' psychological and social capital with age, gender and marital status ($p < 0.05$). The results showed a positive and significant relationship between academic achievement with psychological capital ($r = 0.23$, $p = 0.001$) and social capital ($r = 0.29$, $p = 0.04$).

Conclusion: The results of the research indicate the importance of the role of psychological and social capital with students' academic achievement. According to the results obtained, implementation of programs to increase students' psychological capital can help to improve students' academic achievement. According to the results obtained, implementation of programs to increase students' psychological capital can help to improve students' academic achievement.

Keywords: Social Capital, Psychological Capital, Academic Achievement.